

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Єнчева Михайла Михайловича
«Кінетична типографіка як інструмент візуальної комунікації
в медіаконтенті», подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 022 «Дизайн»

1. Обґрунтованість вибору теми дослідження

Актуальність дослідження, присвяченого кінетичній типографіці як інструменту візуальної комунікації, не викликає сумнівів. Ми живемо в епоху, коли анімований текст став повсюдним явищем цифрового простору – від потокових сервісів до соціальних мереж, від корпоративних презентацій до інтерактивних вебсайтів. Попри це, у вітчизняному науковому середовищі кінетична типографіка тривалий час залишалася поза увагою дослідників, функціонуючи переважно у практичній площині без належного теоретичного осмислення.

Дисертант переконливо демонструє, що дефіцит комплексних мистецтвознавчих праць на цю тему є не просто прогалиною, а реальною перешкодою для формування теоретичної бази сучасного дизайну і медіаосвіти в Україні. Важливо, що М. М. Єнчев обрав не суто технологічний, а комплексний погляд на предмет – з урахуванням і семіотичного виміру, і культурно-комунікативного контексту, і практики функціонування у різних типах медіаконтенту. Такий підхід перетворює роботу на повноцінне мистецтвознавче дослідження, а не технічний опис засобів анімації.

Додатковим свідченням своєчасності обраної теми слугує динаміка публікацій у закордонних виданнях: інтерес до кінетичної типографіки в академічному середовищі зростає разом із розширенням цифрового медіапростору, і нині це одна з найактивніших ділянок на перетині дизайну, медіалінгвістики та візуальних комунікацій. Відтак дисертаційне дослідження М. М. Єнчева є логічним і необхідним кроком до введення цієї проблематики до наукового обігу в Україні.

2. Новизна одержаних наукових результатів дослідження, повнота їх викладення у публікаціях здобувача

Наукова новизна роботи реалізується одразу у кількох площинах. По-перше, дисертант уперше в українському мистецтвознавстві здійснив комплексний аналіз кінетичної типографіки як самостійного феномена дизайну і візуальної комунікації – з урахуванням генези, типологічних характеристик і сучасних практик функціонування в різних медіасередовищах. По-друге, М. М. Єнчев запропонував власне науково обґрунтоване визначення кінетичної типографіки, яке охоплює її мультимедійну природу, темпоральний вимір і комунікативну функцію – визначення, що не дублює наявні в іноземній літературі, а синтезує їх у цілісну дефініцію, придатну для подальшого використання у науковому та освітньому дискурсі.

Вагомим є й внесок дисертанта в систематизацію типологічних критеріїв: запропонована типологізація кінетичної типографіки за типом контенту, аудіовізуальними формами та типом руху є структурованим і практично придатним інструментом аналізу. Введення до наукового обігу концепції ілокутивної сили стосовно кінетичної типографіки відкриває нову аналітичну перспективу, що ще потребуватиме розробки в подальших дослідженнях.

Результати дослідження мають достатнє публікаційне підкріплення: три статті у фахових виданнях України та п'ять публікацій апробаційного характеру у матеріалах вітчизняних і міжнародних конференцій охоплюють основні положення роботи і демонструють апробацію отриманих результатів у науковому середовищі.

3. Обґрунтованість отриманих результатів – наукових положень, висновків і рекомендацій

Висновки дисертації ґрунтуються на опрацюванні широкої джерельної бази – 228 позицій, що охоплюють праці вітчизняних і закордонних дослідників у галузі типографіки, моушн-дизайну, візуальних комунікацій, семіотики та медіатеорії. Методологічний інструментарій включає теоретичний аналіз, типологічний, порівняльно-історичний, мистецтвознавчий і компаративний методи, а також метод пластичного (формального) аналізу руху – і цей набір є адекватним завданням дослідження.

Теоретичні положення підкріплені аналізом конкретних практик – від титрів класичного Голлівуду (Сол Басс, Пабло Ферро) до сучасних ліричних відео на YouTube, що забезпечує поєднання теоретичного узагальнення з емпіричними спостереженнями. Положення щодо функцій кінетичної типографіки (привернення уваги, покращення користувацького досвіду, посилення брендової ідентичності, структурування ієрархії контенту) є логічно вмотивованими і вписаними у сучасний дизайн-дискурс.

4. Наявність теоретико-методологічного підґрунтя дослідження

Теоретичне підґрунтя дисертації формується на перетині кількох дисциплінарних традицій. Дослідник спирається на теорію дизайну кінетичної типографіки Дж. Беллантоні та М. Вулмана, теорію візуального сприйняття Д. Еслі, поняття ілокутивної сили з теорії мовленнєвих актів (адаптованої до контексту типографічної комунікації), а також на широке коло праць у сфері моушн-дизайну та медіатеорії. Міждисциплінарний підхід, задекларований у методологічній частині, послідовно реалізується впродовж усього дослідження.

Принципово важливим є те, що М. М. Єнчев не обмежується запозиченням концепцій, а адаптує їх до специфіки предмета та завдань власного дослідження, пропонуючи власні аналітичні конструкти (зокрема, розгорнуту систему типологічних критеріїв і характеристик кінетичної типографіки).

5. Практичне значення результатів дослідження

Практична цінність дисертаційного дослідження реалізується одразу в кількох напрямках. Узагальнення щодо типологічних характеристик і сучасних практик кінетичної типографіки можуть бути використані у навчально-

методичних матеріалах з графічного дизайну, моушн-дизайну та візуальних комунікацій у закладах вищої освіти. Систематизовані принципи проектування кінетичної типографіки становлять практичний інтерес для фахівців у сфері UX/UI-дизайну, відеомонтажу, цифрового маркетингу та медіавиробництва.

Розроблена типологізація кінетичної типографіки за типом контенту та характером руху може використовуватися як аналітична рамка при розробці корпоративних стандартів візуальної комунікації та брендбуків. Результати розділу, присвяченого ліричним відео на YouTube, відкривають прикладні перспективи у сфері просування музичного контенту та розробки мультиплатформових комунікаційних стратегій.

6. Відсутність порушень принципів академічної доброчесності

Дисертаційна робота М. М. Єнчева виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності. Усі залучені джерела супроводжуються коректними посиланнями, концепції інших дослідників чітко відмежовані від авторських положень. Запозичені ідеї та теоретичні конструкти використовуються як підґрунтя для власних узагальнень, а не підміняють їх. Усі публікації здобувача є одноосібними, що підтверджує самостійний характер наукового пошуку.

7. Зауваження та дискусійні положення

1. Дисертант активно послуговується поняттям «ілокутивна сила» стосовно кінетичної типографіки, що є методологічно нетривіальним кроком. Проте концептуальне перенесення цієї категорії з теорії мовленнєвих актів (де вона описує намір мовця у вербальній комунікації) на матеріал візуально-кінетичних форм потребує більш розгорнутого теоретичного обґрунтування. У роботі цей концепт застосовується як самоочевидний, тоді як питання про межі його операційності у контексті анімованої типографіки залишається нез'ясованим. Яким чином вимірюється чи верифікується ілокутивна сила кінетичного типографічного висловлення, якщо у ньому відсутній суб'єкт мовленнєвого акту у традиційному розумінні?

2. У дисертації запропонована розгалужена типологія кінетичної типографіки, проте критерії розмежування між «послідовною (серійною)» та «динамічною» презентацією (за Б. Брауні) не завжди описані достатньо операційно, щоб однозначно класифікувати конкретний зразок. Зокрема, залишається нез'ясованим, чи є ці типи взаємовиключними, чи можуть поєднуватися в межах одного твору, і якщо так – за яким принципом тоді визначається домінуючий тип?

3. Аналіз ліричних відео зосереджується на структурно-типологічних характеристиках, однак поза увагою залишається рецептивний вимір: як саме глядач/слухач сприймає і декодує кінетичну типографіку у цьому форматі? Залучення даних рецептивних досліджень чи огляд наявних підходів до вивчення аудиторії ліричних відео могло б суттєво посилити практичну значущість відповідного розділу.

8. Загальний висновок

Дисертаційна робота М. М. Єнчева «Кінетична типографіка як інструмент візуальної комунікації в медіаконтенті» є самостійним, теоретично обґрунтованим і практично значущим науковим дослідженням, що заповнює прогалину у вітчизняній теорії дизайну. Робота написана грамотно, структурована логічно, методологія відповідає поставленим завданням. Висловлені зауваження мають дискусійний характер і не знижують загальної наукової цінності праці.

Дисертаційна робота М. М. Єнчева відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019). Порухень академічної доброчесності не виявлено.

Здійснений аналіз дає підстави констатувати, що дисертаційна робота Єнчева Михайла Михайловича «Кінетична типографіка як інструмент візуальної комунікації в медіаконтенті» відповідає спеціальності 022 «Дизайн» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор М. М. Єнчев заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 022 «Дизайн».

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри графічного дизайну
Київського національного університету
культури і мистецтв

Андрій БУДНИК

Підпис	<i>Будник</i>	засвідчую.
Начальник ВК	<i>Будник</i>	
“04”	<i>серпень</i>	2026 р.

